

BENZILPENISILLIN PREPARATINING ORGANIZMDAGI ROLI

Zulfiqarova Manzura Yamin qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Pediatriya fakulteti talabasi

Jalilova Fotima Abdug'affo qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Pediatriya fakulteti talabasi

Masharipova Dilfuza Haydar qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Pediatriya fakulteti talabasi

Tadqiqot maqsadi: Benzilpenisillin preparatining ishlatilish holatlari va ularning oganizmdagi nojo'ya ta'sini o'rganish.

Tadqiqot materiallari va metodlari: Mikroorganizmlar keltirib chiqaradigan yallig'lanishli jarayonlarida qo'llanilib, bemorlarni kuzatish va ularning klinik-laborator tekshiruv natijalarini taqqoslash usullaridan foydalangan holda ushbu tadqiqot ishlari amalga oshirildi. Benzilpenisillinning plazma oqsillaridan albuminlar bilan bog'lanishi yuqori (80%). Organizmda bir tekis tarqalib, plasenta orqali yaxshi o'tadi, gematoensefalik to'siqdan kam o'tadi. Benzilpenisillinning ko'p miqdori organizmdan buyaklar orqali o'zgarasdan chiqib ketadi. Benzilpenisillin antibiotiklardan bo'lib, penisillinlarning yarim sintez yo'li bilan olingan biosintetik penisillindir. Ushbu preparat mikroorganizmlar qobig'ining hosil bo'lishiga to'sqinlik qiladi va natijada bo'linayotgan mikroorganizmlarga qarshi ta'sir ko'rsatadi. Asosan grammusbat mikroorganizmlarga: streptokokk, pnevmokokk, qoqshol, kuydirgi, gazli gangrenani paydo qiladigan, grammanfiy mikroorganizmlardan esa: gonokokk, meningokokklarga qarshi ta'sir etadi. Benzilpenitsillinlar tibbiyotda katta amaliy ahamiyatga ega bo'lib, asosan: zotiljam, tonzillit, sepsis, piemiya, difteriya, qizilcha, aktinomikozda, teri va yumshoq to'qimalar va shilliq qavatlarning yiringli yallig'lanishi, saramas, meningit, zaxm, moxov, yuqumli ko'z xastaliklari, buyrak va o't pufagi kasalliklari-ganoreya va blannoreya kabi kasalliklarni davolashda keng miqyosda foydalaniladi. Muayyan preparatning kimyoviy tuzilishiga kiruvchi bezilpenitsillinning natriyli, kaliyli, novakainli tuzi, bisillin-1, bisillin-3, bisillin-5 kabi turlari keng miqyosda ishlatiladi. Benzilpenitsillin suvda kam eruvchan bo'lganligi uchun qo'llanilishida faqat mushak orasiga yuboriladi va asta-sekin qonga so'riladi. Ushbu preparatning ta'siri qisqa bo'lganligi uchun novakainda eritiladi va dyurant turlaridan: benzilpenitsillinning novakainli tuzi – novasillin va bisillinlar

ishlab chiqarilgan. Benzilpenitsillinlarni qo'llash usuli va dozlash rejimi uning chiqarilish shakliga va boshqa omillarga bog'liq Optimal dozlash rejimi shifokor tomonidan belgilanadi. Preparatning dozlash shakliga, foydalanish ko'rsatmalariga qat'iy rioya qilish lozim. Benzilpenitsillin flakonda 1mln IU da chiqariladi. Qo'llashda allergik reaksiyalarni oldini olish maqsadida, albatta, sinamadan so'ng in'eksiya yuboriladi. Infeksiyani o'rtacha og'irlikda kechishida mushak orasiga 25000-50000 IU dozada kuniga ikki mahal yuboriladi. Shuningdek bir yoshgacha bo'lgan bolalarga 5000-100000 IU sutkalik dozalarda, endolumbal yuborishda esa kasallikning og'irlik darajasiga qarab 500-2000 IU qo'llaniladi. Benzilpenitsillin bir qancha yon ta'sirlarni ham chaqirishi mumkin. Masalan quyidagicha: 1-allergik reaksiyalar: eshakemi toshishi, bo'g'imlarda og'riqlar, angionevrotik shish va o'limga olib keluvchi anafilaktik shok holatlari, 2-ovqat hazm qilish tomonidan: diareya, ko'ngil aynishi, qusish, 3-kimyoterapevtik ta'siri bilan bog'liq samaralari: qin kandidozi, og'iz bo'shlig'i kandidozi, 4-markaziy nerv tizimi tomonidan neyrotoksik reaksiyalar: ko'ngil aynishi, qusish, meningizm simptomlari, tirishishlar, koma holatlari yuzaga kelishi mumkin. Shuningdek laktatsiya davrida qo'llash zarurati bo'lganda emizishni to'xtatishi lozim. Benzilpenitsillinni qo'llash mumkin bo'lmagan holatlar: ushbu guruh preparatlariga sezuvchanlik aniqlanganda va tutqanoq bilan xastalangan bemorlarga endolumbal yuborish tavsiya etilmaydi.

Tadqiqot natijalari: benzilpenitsillin preparati farmakokinetikasi, farmakodinamikasi, tasir davomiyligi, ko'rsatmalar va qo'llanganda bemordagi o'zgarishlar haqida yozildi.

Xulosa: O'tkazilgan tekshirishlar shuni ko'rsatadiki, benzilpenitsillin preparati mikroorganizmlar keltirib chiqargan yallig'lanish kasalliklarida keng miqyosda qo'llaniladi. Benzilpenitsillinning ishlab chiqariladigan har qanday shaklini qo'llash tajribali mutaxassislarning ko'rsatmalariga asosan qabul qilinishi va doimiy nazorat ostida turishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. S.S Azizova – farmakologiya „Antibiotiklar“ 374-379 betlar. Toshkent „Abu Ali Ibn Sino“ 2000.
2. M.J Allayeva, Z.Z Hakimov-farmakologiya „Antibakterial kimyoterapiya vositalari“. „HILOL MEDIA“. Toshkent 2020
3. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi 2000-2005.